

SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA HEMŞİRENİN ROLÜ

Selmin (Şenol) SEZGİN*

ÖZET

Sosyal hizmetler anlayışının ortaya çıkış nedenlerinin başlıca-sı olan demografik ve kültürel değişimler tüm toplumlar için geçerli olmuştur. Böylece sosyal hizmetler anlayışı ilk olarak gelişmiş toplumlarda başlamış ve giderek gelişmekte olan toplumlara yansımıştır.

Bu makalede gelişmekte olan bir ülke olarak, toplumumuzda yer almış sosyal hizmet uygulamalarında hemşirenin rolüne değinilmiştir.

SOSYAL HİZMETLERİN TANIMI

Ülke mizd e 1983 yılında düzenlenmiş olan 2828 sayılı S.I-1.Ç . E . K. (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) yasa düzenlemesindeki Sosyal Hizmetler tanımına bakıldığında "Kiş i, g ru p ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarında doğan ve kontrolle ri d iş in d e oluş a n ma dd i ve manevi ve sosyal yoks ullu kl a r ın m gided lmesine, gereksinimlerin karşılanmasında, sosyal sorunların önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasında ve yaşam standartlarının iyileştirilmesini yükseltilemesinin amaçlarına yönelik ve programlı hizmetler bütünü" olduğunu görmekteyiz.

* Uzm. Yü k. Hem .

Aynca . toplumun en küçük birimi olarak aile nin sağlıklı ortamlar - da sağlıklı çocuklar yetiştirilmesine de dikkat çekerek, aile sorunlarına ilişkin "Aile Danışmanlık Merkezleri" açılmıştır.

Çalışan an ne çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal bakımları için ele. kr eş ve gündüz balmaları 0-12 yaş grupları çocuklara yöneliktir.

Bu doğru ltu da Türkiye'de S HÇ8 Kurumu na Bağlı olarak çalış ma ru lu ş la rı nın dağılımı Ta blo 1-cie verilmiştir. S unu lma k ta ola n bu hiz- metler a ra cılığı ile SH Ku ru mla n nın üs tlen miş old u ğ u s oru mlu lu kla r ş un la rd ır.

1. Korumaya muhtaç çocukların ve gençlerin korunma altına alınması ve bakılması.
2. Bu çocuk ve gençlerin haklarının korunması ve fuhşla mücadele edilmesi.
3. . Özürlü grubun eğitimi, rehabilitasyonu ve bakımı.
4. Aile bakımında n yoksun (başboş) çocukların geçici bir süre misafir edilmesi.
5. Korunmaya muhtaç kadınların korunması ve misafir edilmesi.
6. Aile sorunlarının çözülmesi.
7. Bakıma muhtaç yaşlıların bakılması.
8. Yardıma muhtaç kişilere yardım edilmesi.
9. Çalışan nelerin çocuklarına gündüzlü bakım hizmetlerinin verilmesi (2).

Sosyal Hizmetlerin hangi risk grubuna öncelikli olarak yönelmesi gerekliliği, her ülkenin keneli ekonomik, kültürel ve sosyal yapısına göre değişebilmektedir. Ülkemiz için öncelikli risk gruplarını korumaya muhtaç çocuklar ile kadın ve yaşlılar oluşturmaktadır. Diğer ülkeler örneklerin e bakıldığı nda ise . is veç' te uyuş turu cu ve alkol bağımlılarına götürülen hizmetlere öncelik verildiği görülmektedir. Avusturya ve Kanada da ise , göçmenlere ilişkin hizmetler öncelik kazanmaktadır. Almanya 'daki sosyal hizmetlerin ağırlıklı olarak, muhtaç ve özürlü çocuklara yönelik olduğu görülmektedir (3).

bölgelerle strateji geliştirmişlerdir. Bu bölgele strateji ülkelerin sağlık kalkınmasında köklü bir değişim çağrısında bulunuyor ve 4 temel bilgi alanı belirliyordu.

1. Yaşam tarzı ve sağlık
2. Sağlığı etkileyen risk faktörleri ve çevre
3. Sağlık bakım sisteminin yeniden yönlendirilmesi
4. İlk üç alandaki istenilen değişikliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli politik, yönetsel, teknolojik, personel, araştırma ve öteki desteklerin sağlanması (8, 9).

Bu bölgele hedeflerin ilkeleri arasında, kişilere "gerçek bir sağlıklı olma duygusu kazandıracak bedensel, mental ve emosyonel kapasitelerini tam kullanan malariyi sağlamak için sağlığın yükseltilmesi ve hastalıkla rda n korunmanın vurgulanması" bulunmaktadır.

Saptanmış olan ülkelerin eylemselleşmesinde hemşirelik hizmetlerinin önemi üzerinde durulmuş ve herkes için sağlık hedefine ulaşmada, hemşirelerin olabileceken yüksek katlılarını gerçekleştirmeye başlanmıştı.

Bireyleyin. ailelerin, risk altındaki grupların yada genelde bütün toplumda hizmet götüren kişilerin; sağlık gereksinimlerinin belirlenmesinde ve sağlık bakımının planlanması, sunulma ve değerlendirilmesinde hemşirelerin aktif katılımının artırılması gündeme gelmiştir (11).

Nitelidm hemşirelerin sağlığı sürdürme ve geliştirilmesinde çalışmaları gibi ayrıca ağaltım ve rehabilitasyon aşamalarında da planlama ve yürütme için ve yaşamın sağlık, hastalık, sakatlık ve ölüm gibi bedensel, ruhsal ve sosyal yönlerini kapsayan hizmetleri vardır. Hemşirelerin bu hizmetleri sürdürmeleri sırasında sağlık ve diğer meslek üyeleri ile iş birliği halinde çalışmaları söz konusudur (10).

Risk grupları arasında bulunan çocuklar ve kadınların ülkemizdeki durumu da önemsenmesi gereken bir tablo çizmektedir. Her gün çok sayıda çocuk hasta olduğu gibi fiziksel ve ruhsal yönde hasta doğan çocuklarda bulunmaktadırlar. Daha çocuk doğmadan önce annenin beslenme yetersizliği, ilaç kullanması, radyasyon etkisi gibi nedenler, bebeğin doğum anında oksijenizasyonu, baş üzerinde aşırı basınç sonucu oluşan beyin zedelenmeleri, doğum sonrası kötü beslenme, vücut direncinde azalma, poliyomyelit, tüberküloz, menenjit, kızamık gibi etkenlerle çocuğun özürlü olmasına olanak tanınmaktadır. Bedensel özürlü çocuk toplumun kendisine verdiği sakat rolünü kabul

7. Hemşire, çocuğun ailesi ile yakın bir ilişki içinde olmalıdır. Her zaman için yardıma hazır olduğunu söderle ve aynı zamanda tutumu ile de hissettirmelidir.

8. Hemşire, anne ve babaya temel sorumlu olarak çocuğun yetişmesine ve kapasitesinin geliştirilmesine yardım etmek olduğunu unlatmalıdır. Konu ile uğraşan diğer uzmanlar ise çocuğun eğitilmesinde aileye rehberlik edecekler: çocuğa diğer sağlıklı çocukları n zevk aldığı pek çok alanda yardımcı olacaktır. Örneğin yaz kampla n gibi. Ancak ana ögenin, çocuğa aile yaşantısı içinde günlük yaşam deneyimini verecek olan aile olduğunu unutmamalıdır.

9. Aileye bu görevlerinde yardımcı olabilmek için, hemşire, tüm ekip üyelerinin çocuk gelişim kapasitesini üzerinde ki etkilerinin değeriyle ndirmelidir. Bu bilgilerden yoksun olan hemşire, aileye ve çocuğa yararlı olabilece k gerçek amaçlarına hizmet edemeyecektir (6. 8).

SUMMARY

Demographic and cultural changes are the main reasons of arising of the social services understating and these changes are valid for a community. These social services understating had begun first time at the developed communities than it was spread on the communities which are trying to be developed.

Role of the nurses on social services taking which has took plays on our community that our country is trying to be valid. had this cussed at this article.

KAYNAKLAR

1. Bilir Ş. Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri. Hacettepe Üniv Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü. Ayyıldız Matbaası. 1986. Ankara. s. 3-51.
2. Çevik M. "Sosyal Hizmet Mesleği ve Ülkemizdeki Uygulamaları" Yayınlanmamış iş dersnotları. 1990. İzmir.
3. Güran N. "Çocuk İçin Kurum Bakımı ve Bir Araştırma" Sosyal Hizmetleri Dergisi. 1: 1971. s. 4-8.
4. Mandıraoğlu A. Bornova Eğitim ve Araştırma Bölgesinde 65 Yaş ve üzeri popülasyonu n sosyosyal sorunlarının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış uzmanlık tezi. E.Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı. 1992. İzmir.